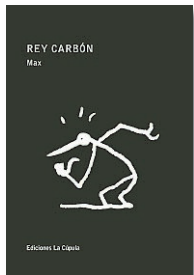

Max estira el fil des de Plini fins a Duchamp

Francesc Capdevila, Max, és un dels grans tresors del còmic modern, un autor entregat a una recerca expressiva cada vegada més atrevida i radical. A ‘Rey Carbón’, la seva nova novel·la gràfica, prescindeix de les paraules i depura el seu estil al màxim per reflexionar sobre la naturalesa del dibuix.

♦♦♦♦♦ Xavi Serra

REY CARBÓN
MAX
LA CÚPULA
160 PÀG. / 16,90 €

Segons l'escriptor i naturalista romà Plini el Vell, el dibuix va néixer quan algú va veure l'ombra d'una persona projectada en la paret i va traçar el contorn amb un carbonet. Per embellir el mite, també corre una versió de la història en què l'artista és una dona que vol conservar la imatge del seu enamorat, a punt de marxar a la guerra. Sigui com sigui, el que va interessar al dibuixant Max de la falla de Plini és la idea del dibuix com un art que no sorgeix de la realitat sinó de la seva ombra. Però també el debat entre realitat i ficció. “En el còmic aquest conflicte és molt bèstia perquè el que està de moda ara és la novel·la gràfica en la seva variant testimonial, ja sigui social o biogràfica, realitat pura i dura. Però jo sempre he practicat la ficció, així que el mite em servia com a marc perfecte per explorar si el dibuix neix d'una projecció de la realitat però després se n'oblida i vola lliure”, diu Max.

Max, nom d'art de Francesc Capdevila (Barcelona, 1956), també vola lliure en la seva última obra, *Rey Carbón* (La Cúpula, 2018), un treball que trenca amb les convencions i explora les possibilitats del llenguatge del còmic partint de la idea de fer un còmic sense paraules. “Volia veure fins on arribava només amb el dibuix”, diu. Per a Max, sense paraules no vol dir sense guió, ja que en el còmic “no es pot parlar de guió i dibuix com a coses separades”. El que té d'específic el còmic, creu, és que “el dibuix és el vehicle principal i la paraula acaba sent auxiliar”. A *Rey Carbón*, l'estil de Max assoleix una depuració màxima,

culminant el procés iniciat a *Vapor* (La Cúpula, 2013) i recuperant alguns personatges d'aquella obra que aquí es mouen en un paisatge simbòlic. L'inconformisme de Max també el porta a rebutjar l'estructura de plantejament, nus i desenllaç. Condueix la història per un territori similar al dels somnis, ric en connexions insòlites i obert a la improvisació. Però fins i tot en l'atzar hi ha un mètode i Max l'ha trobat gràcies a Marcel Duchamp.

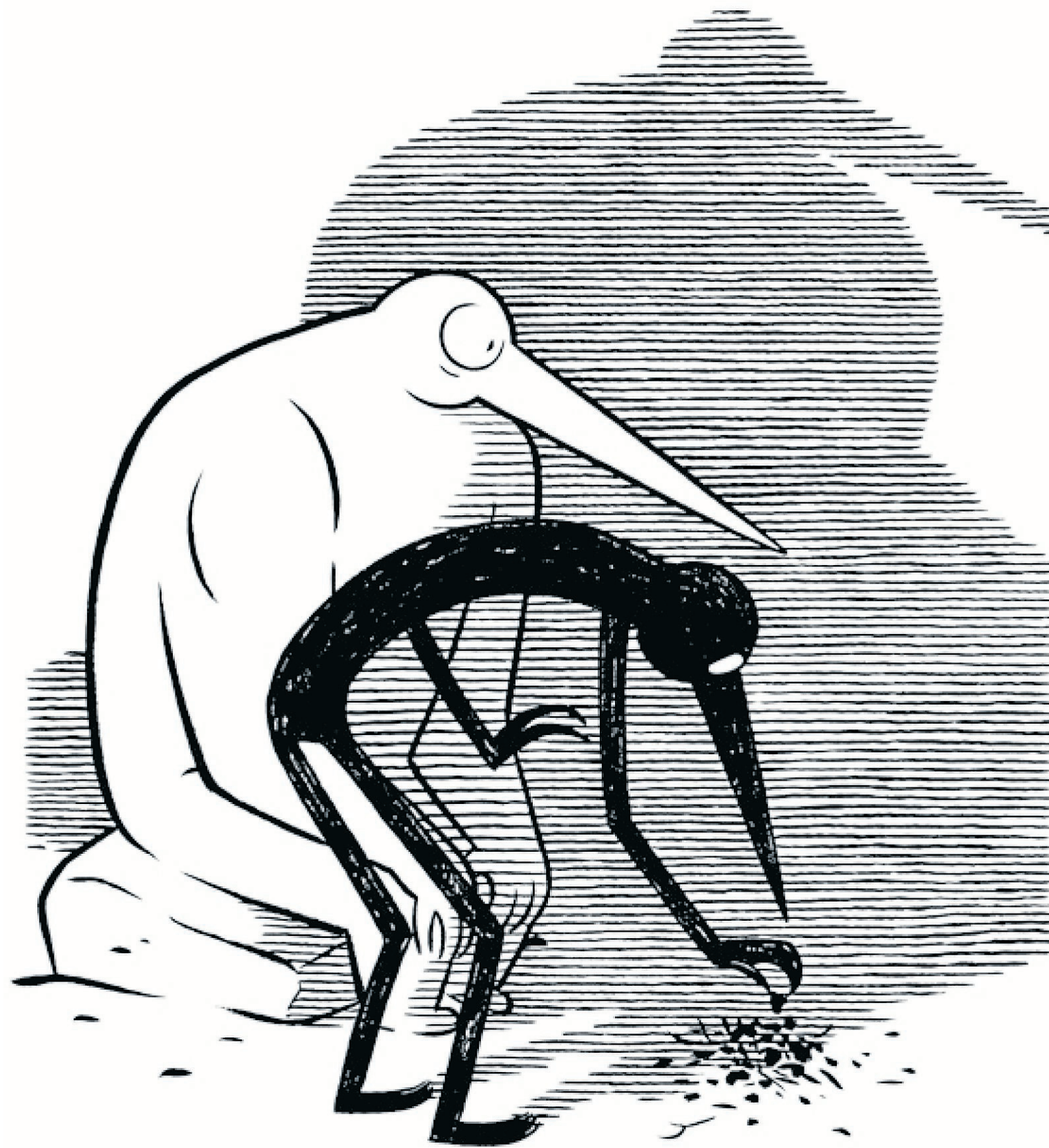
“La falla de Plini no em donava per a 160 pàgines –explica–. Tenia més coses: la cançó de Genesis *King Coal*, un mètode antic per caçar corbs... Però no trobava el fil narratiu per unir les idees. La clau va aparèixer en una biografia de Duchamp on vaig llegir que la seva primera obra conceptual va ser deixar caure tres fils d'un metre sobre tres llenços i després fixar-los tal com havien caigut. És com reformular el patró del metre de forma que ja no sigui recte”. Max també va deixar caure els seus fils narratius, un sobre l'altre. Aleshores, amb el contingut fixat, va procedir a dibuixar. “L'atzar només intervé en el moment primigeni –assenyala–. Volia que la història fos molt fluida i el llenguatge del còmic és punyeter, no permet la improvisació”.

Contra la novel·la gràfica

El procés de *Rey Carbón*, que l'autor compara amb el dels músics de *free jazz* (“anar fent i a veure què passa”), situa Max en l'avantguarda del còmic experimental, però sempre amb l'humor que caracteritza la seva manera de veure el món. “A *Bardín el superrealista* [La Cúpula,

2006] vaig descobrir el potencial de l'humor per parlar de filosofia, art i religió i des d'aleshores sempre poso humor a l'alta cultura, si no acaba sent un plasta”, diu. Max és, ara més que mai, un autor entregat a la recerca d'una forma d'expressió pura; això el connecta amb els pioners de la historieta, als quals reivindicava sempre, però també amb les noves generacions d'autors de còmic experimental, que admira i segueix de prop. “Llegir el que fan m'ha donat forces per atrevir-me a anar per aquest camí –confessa–. No sempre entenc el que fan, però m'atrau el seu rebuig a la novel·la gràfica. Si no fos per aquests jovenets, probablement no hauria fet *Rey Carbón*”.

L'actitud de confrontació amb la novel·la gràfica no és nova en Max i remet al gir que van donar-li ell i Pere Joan a la segona etapa de *Nosotros Somos Los Muertos*. “Sí, la revista va començar apostant per la força del contingut i va acabar en l'altre ex-

trem, defensant la cosa més gràfica –recorda–. La història del còmic és així, sempre ha oscil·lat entre el virtuosisme narratiu i el visual. Per a mi l'ideal són les obres que troben l'equilibri entre els dos extrems, però molt sovint el que hi ha són obres sòlides però dibuixades d'aquella manera o dibuixos esplendorosos que no t'expliquen res”.

Però l'evolució del Max de *Peter Punk* fins al de *Rey Carbón* no s'entendria sense la seva necessitat de posar-se a prova i transitar per territoris desconeguts. “Sí, ho necessito per sentir-me viu com a artista”, admet entre rialles. En un món com el del còmic, tradicionalment procliu a la repetició de fórmules, de construir carreres al voltant d'un personatge d'èxit, Max es planta. “No m'agrada repetir-me i, a més, ideològicament em sembla nefast. Jo el que vull es ficar-me en terrenys estranys i veure què passa. No sempre tens èxit, esclar. He començat coses que s'han quedat en no res perquè no em sortia”, afirma. Consumidor de música i cinema experimental, l'únic que Max critica de l'experimentació és, precisament, la nomenclatura. “La paraula *experimental* fa que la gent surti corrent, és contraproduent”. Alhora, es reconeix un consumidor omnívor que alterna la dieta cultural heterodoxa

“ÉS EL MILLOR MOMENT DEL CÒMIC, PERÒ EL PITJOR DE LA CULTURA, AIXÍ QUE ENS VA IGUAL QUE SEMPRE”

i la convencional. “No tinc manies, també m'agraden coses convencionals. Però trobo que el còmic té un déficit en aquest sentit. Encara hi ha molt camí per fer”.

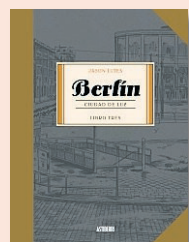
El mateix esperit inquiet que el porta a connectar la mitologia clàssica amb el grup Genesis i els gravats de la Revolució Industrial és el que l'ha fet escriure un conte infantil i cedir el dibuix a Flavia Gargiulo. *La puput de fusta*, publicat per Disset, és una excepció en la carrera de Max, que només s'havia limitat a firmar el guió en una història curta dibuixada per Julie Doucet. “Jo escric moltes coses i un dia em va sortir un conte infantil –explica–. Però n'he il·lustrat tants que vaig acabar una mica fart i em va semblar interessant que ho fes la Flavia, una autora mallorquina amb qui m'entenc molt bé i que a més té un estil molt diferent del meu”. Tampoc necessita il·lustrar tant com abans gràcies als encàrrecs que van sorgir de museus com el Prado o la seva col·laboració setmanal a *El País*. El món del còmic, afirma, ha canviat molt des que el 2007 va guanyar el Premio Nacional per *Bardín el superrealista*. “Hem deixat de ser una subcultura i hem arribat a un nou públic –comental el dibuixant–. Al mercat hi ha còmics molt diferents i els museus s'interessen pel còmic i en fan exposicions. D'algun manera, ens hem equiparat a l'art contemporani. Però, en canvi, tot és tan precari com sempre. Hem arribat a la festa quan ja s'acabava. És el millor moment per al còmic, però el pitjor per a la cultura, així que ens va igual de malament que sempre”. ♦♦

CINC CÒMICS DEL 2018 IMPRESCINDIBLES

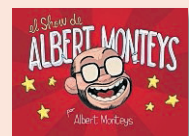
Lo que más me gusta són los monstruos

EMIL FERRIS (RESERVOIR)
Saludada per Chris Ware, Art Spiegelman i Alison Bechdel com una obra mestra, la primera novel·la gràfica de Ferris és el fenomen del còmic del 2018: un viatge al món poblat de monstres d'una adolescent barrejat amb una intriga criminal, històries de nazis i exploracions artístiques dibuixades amb traç hiperrealista de bolígraf Bic i llapis de colors.

Berlín. Ciudad de luz

JASON LUTES (ASTIBERRI)
22 anys després, Lutes conclou de forma brillant el seu fresc coral del Berlín d'entreguerres amb un volum de sis capítols que relaten la consolidació del nazisme com a força hegemònica i la caiguda de la República de Weimar, uns fets sempre explicats a través de vides minúscules que es veuen arrossegades per la història en majúscules i amb un dibuix realista d'influència francobelga.

El show de Albert Monteyes

ALBERT MONTEYS (ASTIBERRI)
Recopilació d'historietes publicades per Monteyes a la revista *Orgullo y Satisfacción* que reuneix totes les neurosis i obsessions del dibuixant barceloní. Un viatge ple de rialles en què l'autor es presenta com un rondinaire cagadubtes sense habilitats socials, incapaç de desxifrar el manual de la vida adulta i víctima de totes les patologies quotidianes de l'era digital.

La tierra de los hijos

GIPI (SALAMANDRA)
En un blanc i negre depuradíssim, l'italià Gipi esbossa un futur postapocalíptic en què un pare i els seus fills semblen condemnats a repetir els errors que han abocat la humanitat al desastre. La capacitat de llegir com a clau per conèixer el passat i entendre el present és el motor d'una distopia amara de nihilisme i tendresa, un cant al futur en clau menor.

The black holes

BORJA GONZÁLEZ (RESERVOIR)
En un món ple de poesia situat entre la vigília i el somni Borja González entrelliga dues històries separades en el temps per 60 anys, barrejant l'univers quasi victorià d'una donzella i la melancolia adolescent de tres noies que volen formar una banda de punk. Una falla moderna, pop, enigmàtica i plena de màgia quotidiana.

‘Sortida del laberint’, de Lluís Duch

Lluís Duch (Barcelona, 1936 - Montserrat, 2018), monjo benedictí i antropòleg, al principi del llibre cita un preceptor seu, el pare Guiu Camps, un gran erudit i un home que va donar prioritat a transmetre uns principis ètics estrictes, sense fer concessions, perquè s'havien d'apartar de tot allò que els pogués conduir a l'honor, la glòria i les temptacions materials. Aquest home, membre d'una societat monàstica, amb tot el que això implica, va deixar una petjada profunda en els seus deixebles: “la seva humanitat, la seva total llunyania i aversió als tics clericals, la seva imponent i constant crítica al poder” (pàg. 29).

Abans, quan era un estudiant de 3r curs de Batxillerat, la vida posà al seu camí un gran professor d'història, Joan Reglà, qui advertí els seus alumnes “que no ens creguéssim res del llibre d'història que teníem” (pàg. 102).

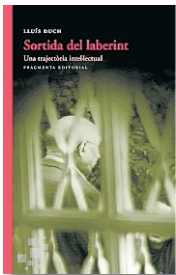
Lluís Duch, un home que sabé fer seves conseqüències que han donat lloc a un erudit d'una honradesa i curiositat admirables. Els lectors sentim el privilegi de conèixer una trajectòria intel·lectual que se'ns ofereix en uns termes assequibles, un llenguatge que té la perfecció formal de l'emprat pels savis, que transmeten amb rigor i naturalitat.

Hem anotat els conceptes bàsics que ens duen a entendre, amb exemples definitius: “L'ésser humà és un animal simbòlic” (pàg. 110), reforçats per unes paraules de Rilke: “Ces absences qui nos font vivre” (pàg. 111), ens ajuden a aprofundir en el present: “L'esquerra ha quedat sense utopia i la dreta, sense tradició” (pàg. 93).

Conscients del privilegi “viscut” prop del mestre, hem anotat els noms de filòsofs i antropòlegs, també la literatura a què fa referències: des dels clàssics juvenils fins a Valle Inclán, R. Musil, J. Roth, R. M. Rilke, Thomas Mann, J. B. Singer...

Acaba dient-nos: “En això va consistint, entre el dubte i l'esperança, la recerca i reconciliació d'un mateix amb si mateix, amb els altres, amb la naturalesa i, si hi creu, amb Déu” (pàg. 210).

Una recomanació que ens duu a un compromís vital amb el coneixement i la transcendència. ♦♦

'SORTIDA DEL LABERINT'
LLUÍS DUCH
FRAGMENTA

210 PÀG.
18 EUROS